

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä,

14 päivänä joulukuuta 1982

Lausunto n:o 10

Toiselle lakivaliokunnalle

Toinen lakivaliokunta on kirjeellään 11 päivästä marraskuuta 1982 eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt perustuslakivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 214 laiksi verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetun lain muuttamisesta. Asian johdosta ovat olleet kuultavina oikeusasiamies Jorma S. Aalto, lainsäädäntöneuvos Ahti Sulonen oikeusministeriöstä, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyränki ja professori Ilkka Saravirta. Käsiteltyään asiaa yksinomaan valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa.

Verojen ulosotto saadaan yleensä saattaa loppuun muutoksenhaun estämättä, jollei ulosottoa viranomaisen päätöksellä kielletä tai keskeytetä taikka velalliselle myönnetä lykkäystä verojen maksuun. Kiinteistöä, toisen maalla olevaa laitosta, määrääalaa tai velallisen asuntoon käyttämän huoneiston hallintaan oikeuttavaa asunto- tai kiinteistöyhtiön osaketta ei kuitenkaan verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetun lain (367/61), jäljempänä ulosottolaki, 6 §:n 2 momentin mukaan saa myydä ennen kuin veron määrääminen tai maksuunpano on lainvoimainen.

Verotuslain muuttamisesta annetulla lailla (399/82), joka tuli voimaan 1 päivänä lokakuuta 1982, on muutoksenhakua koskevia säännöksiä muutettu siten, että valitusajaksi on viisi vuotta sitä seuraavan vuoden alusta, jona säännönmukainen verotus on toimitettu. Tästä muutoksesta on seurauksena, että verotuspäätöksen lainvoimaiseksi tulo siirtyy vastaavan ajan, jolloin myös ulosottoon lähetettävät verot ovat poikkeuksetta vailla lainvoimaa. Tämän vuoksi edellä mainitut kiinteän ja siihen rinnastettavan omaisuuden myyntiä koskevat rajoitukset olisivat voimassa yleensä koko verojen perimisajan.

Verotuslain 93 §:n ennen lokakuun 1 päivää 1982 voimassa olleen sanamuodon mukaan verovelvollinen sai tehdä säännönmukaisen valituksen verotuksesta 30 päivässä siitä, kun tutkijalautakunnan ilmoitus valitusajan alkamisesta oli julkaistu. Jos verotuksesta ei tämän valitusajan kuluessa valitettu, se tuli lainvoimaiseksi ja myös ulosmitattu kiinteistö ja siihen rinnastettava omaisuus voitiin myydä. Verotuslain muutosten johdosta hallituksen esityksessä ehdotetaan kiinteistöjen ja niihin rinnastettavan omaisuuden myyntikieltoa muutettavaksi verotuslain mukaisten verojen ja maksujen osalta. Tällaisia veroja ja maksuja ovat lain 1 §:n mukaan valtionvero, kunnallisvero, kirkollisvero, kansaneläkevakuutusmaksu ja metsänhoitomaksu. Ehdotetun uuden ulosottolain 6 §:n 2 momentin mukaan rajoitukset olisivat voimassa vain, jos maksuvelvollinen hakee säännönmukaiseen verotukseen muutosta veromuistutuksella tai valituksella taikka tekee verotusta koskevan oikaisuvaatimuksen viimeistään 60 päivänä siitä päivästä, jona tutkijalautakunnan ilmoitus valitusajan alkamisesta julkaistiin. Lakiehdotus merkitsee, että kiinteistöjen ja niihin rinnastettavan muun omaisuuden sanottujen verojen ja maksujen suorittamiseksi myymisen ajankohdasta ei käytännössä muuttuisi siitä, mikä se oli ennen 1 päivästä lokakuuta 1982 voimaantulutta lain muutosta.

Hallitusmuodon 6 §:n mukaan kansalainen on suojattu omaisuuden ottamiselta sekä niiltä omaisuuden käyttörajoituksilta, jotka estävät tai rajoittavat omaisuuden normaalia, järkevää ja kohtuullista käyttöä. Siviili- ja rikosoikeudelliset täytäntöönpano- ja turvaamistoimenpiteet voidaan pääsääntöisesti omaisuuteenkin kohdistuvina saattaa voimaan tavallisessa laissa. Hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus ei merkitse omaisuuden ottamista tai omaisuuden nor-

maalin, järkevän ja kohtuullisen käytön rajoittamista hallitusmuodon 6 §:n vastaisesti, joten lakiehdotus voidaan tältä osin ja muutoinkin käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä määrättyssä järjestyksessä.

Perustuslakivaliokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentin viimeiseen virkkeeseen, jonka mukaan velallisen on myymisen estääkseen näytettävä, että saamisen määrääminen tai maksuunpano ei ole lainvoimainen. Vastaavaa säännöstä ei sisälly voimassa olevaan lakiin. Verotus ja verojen ulosottomenettely on kokonaisuutena arvioiden kansalaisen kannalta hyvin monimutkainen ja vaikeasti hallittava järjestelmä. Maksuvelvolliselle uudessa 2 momentissa asetettavaksi ehdotettu näyttövelvoite, joka koskee kaikkia ulosottolain 1 §:ssä tarkoitettuja veroja ja julkisia maksuja, on, paitsi oikeudellisessa mielessä poikkeuksellinen, maksuvelvolliselle ilmei-

sesti kohtuuton ottaen huomioon verotus- ja verojen ulosottomenettelyn monimutkaisuuden sekä kysymyksessä olevan omaisuuden, erityisesti asunnon, myymisestä aiheutuvat seurausvaikutukset. Perustuslakivaliokunnan mielestä olisi siten asianmukaisempaa, että säännös tältä osin kirjoitettaisiin siten, että lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentissa tarkoitettun myymisen toimeenpanijan on viran puolesta selvitettävä, ettei myymiselle ole laissa tarkoitettua estettä.

Edellä esitettyyn viitaten perustuslakivaliokunta, jolla ei ole asian johdosta muuta huomautettavaa, kunnioittavasti lausuntonaan esittää,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä määrättyssä järjestyksessä.

Perustuslakivaliokunnan puolesta:

Erkki Pystynen

Martti Manninen

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Pystynen, varapuheenjohtaja Liedes, jäsenet Eenilä, Häggblom, Knuuttila, Laitinen, Luja-Penttilä, Lut-

tin, Muroma, Männistö, Pelttari, Pursiainen, Zyskowitz ja Äikäs sekä varajäsen Anna-Liisa Jokinen.